

Bewonersadvies grondstoffenbeleid

Samen restafval verminderen
en beter scheiden van
grondstoffen in de gemeente
Epe

Colofon

Bewonersadvies grondstoffenbeleid:
Samen restafval verminderen en beter scheiden
van grondstoffen in de gemeente Epe.

Copyright © 2019 Spectrum en Avalon Advies

Datum:
30 augustus 2019

Tekst:
Wouter Pieterse, Sjef Michels en
Cor Klein-Heerenbrink

In samenwerking met:
Gemeente Epe, Circulus-Berkel
en de inwoners van de gemeente Epe.

Samenvatting

Gemeente Epe heeft naar aanleiding van signalen uit de samenleving behoefte aan een bewonersadvies voor een nieuw afvalinzamelbeleid. Er zijn heldere doelen voor het verminderen van restafval, namelijk 75 kg restafval per inwoner en 75% scheidingspercentage in 2020. De vraag vanuit de gemeente aan de bewoners is hoe ze deze doelen samen kunnen bereiken.

Voor het ophalen van het bewonersadvies zijn gesprekken geweest met ambtenaren, wethouders en Circulus-Berkel en met bewoners bij huiskamergesprekken, straatinterviews en kernbijeenkomsten. Het heeft geleid tot een kwalitatief hoogwaardig bewonersadvies waarbij iedere bewoner de kans heeft gekregen om mee te praten.

Uit de gesprekken en sessies kwam naar voren dat de meeste bewoners van de gemeente Epe afval scheiden een goede zaak vinden. Ze waren het eens met de doelstellingen en wilden graag meewerken om restafval te verminderen. Bewoners gaven aan weinig kennis te hebben van hoe goed te scheiden en over het inzamelsysteem op zich. De kern is daarom goede voorlichting over het scheiden van afval, een stapsgewijze verandering van de service en aandacht voor maatwerk.

Proces staat voorop

Tijdens het adviesproces bleek een zeer diffuus beeld van wat bewoners graag wilden ten aanzien van het inzamelsysteem. Daarom is gekozen om scenario's voor te leggen en te testen die betrekking hebben op het proces om de doelen te behalen. Daarom bestaat het advies niet uit een nieuw kant en klaar systeem maar met adviezen hoe stapsgewijs kan worden gewerkt aan het behalen van de doelen.

De volgende thema's kwamen naar voren uit de consultatie waarmee de gemeente aan de slag kan:

1. *Basis op orde: zorg dat iedereen weet hoe te scheiden en waarom;*
2. *Capaciteit op orde om goed te kunnen scheiden;*
3. *Beloon goed scheiden;*
4. *Betere service op grondstoffen en maak scheiden makkelijk;*
5. *Bijvangst: ga aan de slag met zwerfafval, participatie en maatwerk.*

Inhoud

Samenvatting.....	3
1. Inleiding	5
2. Methode: huiskamergesprekken en kernbijeenkomsten.....	8
2.1 Leren en aanpassing van de methode	8
2.2 Kennisneming van het proces tot nog toe.....	8
2.3 Huiskamergesprekken: gesprek met een raadslid.....	9
2.4 Enquête: drijfveren om afval te scheiden.....	9
2.5 Straatinterviews.....	9
2.6 Kernbijeenkomsten in Epe, Emst, Oene en Vaassen	10
2.7 Opstellen bewonersadvies inzamelbeleid	10
3. Resultaten: wat hebben we opgehaald?	11
3.1 Het proces tot nog toe	11
3.2 Huiskamergesprekken	11
3.3 Resultaten uit de enquêtes.....	12
3.4 Uitkomsten kernbijeenkomsten	13
4. Analyse en toelichting: sorteeraanlyse en wat inwoners zeggen.....	14
4.1 Sorteeraanlyse en capaciteit.....	14
4.2 Scheiden bij gestapelde bouw	14
4.3 Basis op orde.....	15
4.4 Capaciteit op orde: goed scheiden en efficiëntie	15
4.5 Belonen voor goed scheiden en maak het makkelijk	16
4.6 Service op grondstoffen.....	17
5. Van vangst naar adviezen: basis op orde en systeem aanpassen	18
5.1 De basis op orde: informatie, informatie, informatie.....	18
5.2 Capaciteit op orde: goed scheiden en efficiëntie	19
5.3 Beloon voor goed scheiden en maak het makkelijk	19
5.4 Service op grondstoffen.....	20
5.5 Bijvangst: zwerfafval, maatwerk en regionale afstemming.....	20
6. Conclusie: samen met bewoners stap voor stap de doelen halen	22
Bijlage 1: Gespreksthema's voor de huiskamergesprekken	24
Bijlage 2: Samenvatting resultaten uit de huiskamergesprekken	26
Bijlage 4: Opzet van de kernbijeenkomsten	33
Bijlage 5: Gang van zaken op de kernbijeenkomsten	34

1. Inleiding

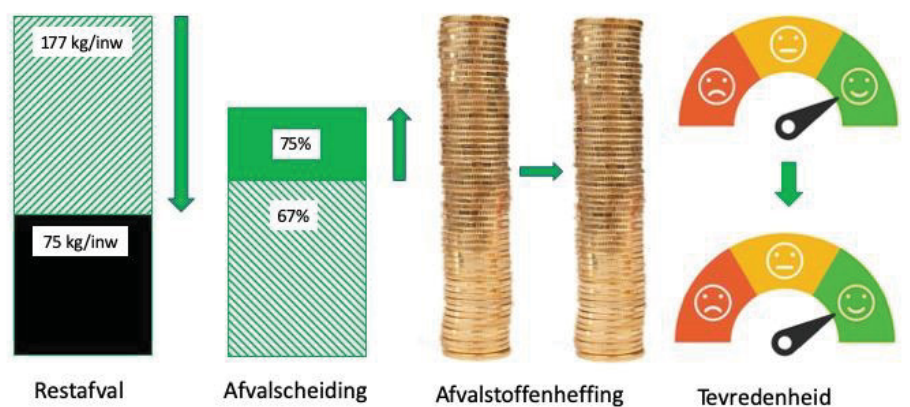
Gemeente Epe staat voor de uitdaging om tot een nieuw afvalbeleid te komen. Hiervoor is in 2017 een nieuw grondstoffenbeleid besproken met de raad met het voorstel voor een nieuwe inzamelsystematiek, om de volgende doelstellingen te halen in 2020:

- Het aandeel aan restafval per inwoner moet worden teruggebracht naar 75 kg per inwoner per jaar. Het huidige afvalbeleid en de hieraan gekoppelde inzamelmethodiek biedt onvoldoende mogelijkheden om hieraan te kunnen voldoen.
- Het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval dient op minimaal 75% te komen.
- De afvalkosten moeten beheersbaar blijven.
- De tevredenheid van de inwoners van de gemeente Epe moet op peil blijven.

De nieuwe inzamelsystematiek zou beproefd worden in twee pilotgebieden. Dit heeft tot veel weerstand geleid waardoor is besloten om een nieuw participatietraject te starten.

De gemeente Epe wil een kwalitatief hoogwaardig advies van de inwoners, waarbij iedereen de kans heeft gekregen mee te praten over hoe binnen gemeente de gestelde doelen het beste kunnen worden behaald. Dit advies ligt hier voor u.

Wat zijn onze uitgangspunten

Figuur 1: uitgangspunten afval inzamelbeleid

Het proces dat is aangegaan met bewoners om tot het advies te komen diende het vertrouwen te herstellen waar dat was geschaad, het draagvlak te peilen voor het behalen van de doelen en gedragen oplossingsrichtingen op te leveren om samen de doelstellingen te behalen.

Hiermee staan we op participatietrede 3 zoals door de gemeente Epe geformuleerd waarbij de bewoners om advies wordt gevraagd. Het advies van de bewoners is om stap voor stap de benodigde verandering in te zetten en hierbij goed te communiceren. Bewoners willen beter weten hoe ze presteren en hoe ze beter kunnen presteren om de doelen te bereiken. Zorg daarom voor goede informatie en kom met prikkels om gedrag af te dwingen. Belonen van goed gedrag heeft de voorkeur.

In hoofdstuk 2 wordt de methode uitgelegd hoe we tot een advies zijn gekomen. Hoofdstuk 3 vat samen wat er is opgehaald. Hoofdstuk 4 bevat een analyse van de afval en grondstofstromen in de gemeente en hoe die worden ingezameld. Hoofdstuk 5 bevat de adviezen die zijn geformuleerd op basis van de resultaten uit hoofdstuk 3 en de analyse uit hoofdstuk 4. Hoofdstuk 6 bevat de conclusie met daarin een globale tijdlijn van het benodigde proces om de doelen te behalen.

2. Methode: huiskamergesprekken en kernbijeenkomsten

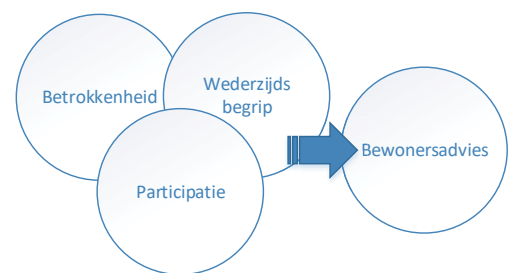
Met de methode is ingezet op een kwalitatief hoogwaardig advies waarbij iedereen in de gemeente Epe de kans heeft gekregen om zijn of haar ideeën in te brengen. Het is er op gericht vertrouwen te herstellen en informatie op te halen over hoe inwoners in de gemeente Epe zelf denken de doelen te bereiken en daarmee eigenaarschap te creëren.

Er zijn al inspraakmomenten met bewoners geweest voor dat dit proces begon. Dit vormde het startpunt voor het ontwerp. Daarom is bijvoorbeeld gekozen voor een gebiedsgerichte benadering, omdat per gebied de situatie inzake afvalinzameling verschilt.

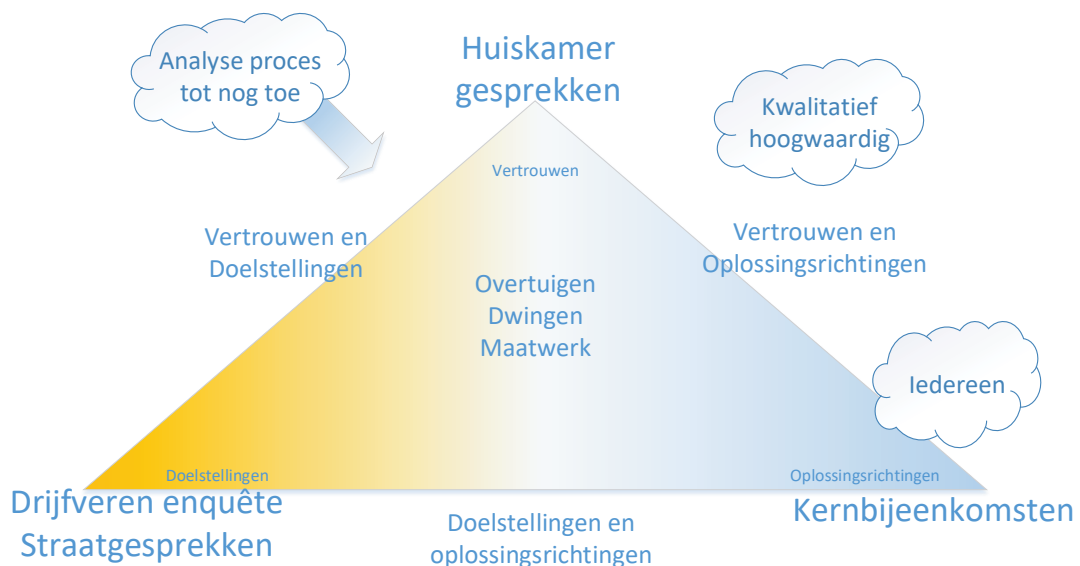
Na elke fase werd gereflecteerd op de resultaten en gekeken naar hoe de volgende stap eruit kwam te zien. Zo gingen we steeds een stap dieper in de materie. Het ontwerp van elk volgende fase is dus gebaseerd op wat we hadden gehoord in de fasen daarvoor.

De doorlopen fasen zijn:

1. Kennisneming van proces tot nog toe;
2. Werk- en informatiebijeenkomsten
 - a. Huiskamergesprekken;
 - b. Enquêtes;
 - c. Straatinterviews;
 - d. Kernbijeenkomsten;
3. Opstellen advies en rapportage;
4. Overdracht aan college.

Het advies vormt de basis voor het te formuleren beleid inzake afvalinzameling. De samenhang van de toegepaste methode is in figuur 2 weergegeven.

Figuur 2: Overzicht methodes en hun samenhang

2.1 Leren en aanpassing van de methode

Uit de huiskamergesprekken en straatinterviews kwam een zeer diffuus beeld naar voren en bleek er vooral een grote behoefte aan informatie. Inzamelscenario's, deze doorrekenen en voorleggen, wat oorspronkelijk de bedoeling was, zou niet tot een gedragen bewonersadvies leiden. Daarom is in goed overleg gekozen voor een invalshoek vanuit het proces in plaats van het inzamelsysteem.

In de kernbijeenkomsten hebben wij daarom processcenario's voorgelegd, enerzijds 'de gemeente moet inwoners overtuigen beter te scheiden' en anderzijds 'alleen dwang zorgt dat we de doelen halen'. Dit hebben wij in stemming gebracht op de kernbijeenkomsten (zie Figuur 5 voor visuele weergave). Dit gaf goede stof voor discussie waarbinnen wij verschillende maatregelen konden testen.

2.2 Kennisneming van het proces tot nog toe

Voor een helder startpunt zijn gesprekken gevoerd met alle leden van het college, diverse betrokken ambtenaren, belangenverenigingen en medewerkers van Circulus-Berkel. Deze gesprekken hebben ons inzicht gegeven in het procesverloop tot dan toe.

Met deze informatie is een proces ontworpen waarbij wij hebben gelet op:

- een zo gedifferentieerd mogelijke deelname van inwoners aan het proces;
- iedereen binnen de gemeente de kans te geven zijn of haar mening en ideeën te geven;
- voldoende tijd en ruimte nemen om het gesprek met elkaar te voeren om tot een kwalitatief hoogwaardig advies te komen.

Dat leidde tot de keuze voor uiteindelijk 18 gerealiseerde huiskamergesprekken in alle kernen, een algemeen toegankelijk huiskamergesprek in het gemeentehuis en 4 kernbijeenkomsten waarin de resultaten uit de huiskamergesprekken verder werden besproken. Iedereen heeft zo de kans gekregen bij te dragen aan het advies. Om een goed beeld te krijgen van de drijfveren is er een enquête afgenomen onder de deelnemers van de huiskamergesprekken en straatgesprekken (zie figuur 2).

2.3 Huiskamergesprekken: gesprek met een raadslid

Er is gekozen voor huiskamergesprekken omdat deze methode ervoor zorgt dat je veel mensen in een kleine vertrouwde setting spreekt over het onderwerp. De keuze maakt dat de samenstelling van de deelnemers anders is dan op algemene inspraakbijeenkomsten. Er is door het aantal deelnemers per huiskamer de gelegenheid om dieper op het onderwerp in te gaan en bovendien iedereen aan het woord te laten. Het totaal aantal deelnemers bedroeg ongeveer honderd.

Raadsleden zijn gevraagd de gesprekken te leiden en ambtenaren om te notuleren. Daarmee beoogden wij de betrokkenheid van raadsleden bij dit onderwerp te vergroten c.q. te verdiepen. Het protocol en de materialen zijn zo ontworpen dat luisteren centraal staat en de resultaten uit de verschillende gesprekken vergelijkbaar blijven. Deze methode draagt vooral bij aan een hoge kwaliteit van het advies en het vergroten van vertrouwen.

Naast huiskamergesprekken bij mensen thuis is ook een algemeen toegankelijke avond georganiseerd in het gemeentehuis.

In bijlage 1 staan de methode en gebruikte materialen verder uitgewerkt.

2.4 Enquête: drijfveren om afval te scheiden

Er zijn enquêtes afgenomen die meer inzicht geven in de drijfveren van de inwoners van Epe, de mate waarin men achter de doelstellingen staat en over hun eigen scheidingsgedrag. De enquêtes zijn afgenomen bij de huiskamergesprekken en de straatinterviews. Tegen de 80 mensen hebben dit formulier ingevuld. In bijlage 3 vindt u het formulier en de resultaten.

2.5 Straatinterviews

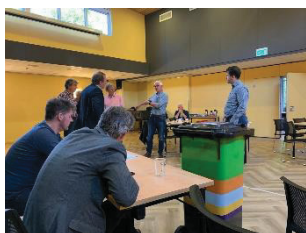
Op 2 marktdagen zijn in Epe en Vaassen straatinterviews afgenomen. Dit is gedaan aan de hand van een rolcontainer met daarop de fracties die worden gevonden in het restafval, de enquêteformulieren met stellingen en de eerdergenoemde thema's die zijn gebruikt bij de huiskamergesprekken.

2.6 Kernbijeenkomsten in Epe, Emst, Oene en Vaassen

De kernbijeenkomsten waren de volgende stap. Wij wisten nu dat bewoners best achter de doelstellingen staan, dat ze iets extra's willen doen maar ook erg gesteld zijn op gemak. Welke oplossingen horen daar dan bij? Hoever mag de gemeente gaan met veranderingen? Op deze vragen gingen wij tijdens de kernbijeenkomsten in en legden we processcenario's voor.

Het doel van de kernbijeenkomsten is om iedereen de gelegenheid te geven te reageren op mogelijkheden en om oplossingsrichtingen aan te dragen. Daarvoor is breed gecommuniceerd wanneer en waar de avonden plaats hadden. Zo had elke inwoner 4 mogelijkheden om mee te doen aan de discussie. Wij werden concreter, legden de scenario's voor en haalden ideeën op over hoe het inzamelbeleid eruit kan komen te zien. De bijeenkomsten hadden een open karakter zodat iedereen de kans kreeg zijn of haar zegje te doen.

De kernbijeenkomsten hadden de volgende inhoud:

1. Presentatie van de informatie die is opgehaald bij de huiskamergesprekken en de resultaten van de enquêtes;
2. Een visuele stemming van de scenario's: wat werkt het beste om veranderingen in het grondstoffenbeleid door te voeren: dwingen of overtuigen, of ergens tussen in?
3. In groepjes ideeën, behoeften en zorgen uitwisselen;
4. Plenair gesprek met bewoners over de te nemen maatregelen, over de voors en tegens van ideeën, over de werkbaarheid en over de wijze hoe deze in te voeren.

In bijlage 4 is de opzet van de kernbijeenkomsten nader uitgewerkt en zijn de resultaten samengevat.

2.7 Opstellen bewonersadvies inzamelbeleid

Aan de hand van de doelen, gesprekken met wethouders, ambtenaren en Circulus-Berkel, huiskamergesprekken, straatinterviews en kernbijeenkomsten, is een advies van bewoners opgesteld. Het advies heeft een proceskarakter en bevat concrete maatregelen die nu kunnen worden genomen. Wij keken daarbij goed naar de doelen die de gemeente wil behalen en hoe gefaseerd daar te komen. Gefaseerd omdat een belangrijke conclusie uit de bewonersconsultatie was dat de inwoners van de gemeente niet klaar zijn voor een al te grote verandering op dit moment.

Naast de input vanuit de huiskamergesprekken en de kernbijeenkomsten zijn ook de sorteertanalyses van 2017 meegenomen. Wij hebben zo goed mogelijk de input van bewoners vertaald en gecombineerd met de sorteertanalyses en andere informatie aangeleverd door Circulus-Berkel en de gemeente Epe. De combinatie heeft geleid tot het advies dat in het laatste hoofdstuk wordt samengevat.

3. Resultaten: wat hebben we opgehaald?

De gesprekken die zijn gevoerd binnen het gemeentehuis en daarbuiten hebben een schat van informatie opgeleverd. Dit is niet altijd eenduidig en leidt ook tot dilemma's. Hier geven we per ingezette methode kort weer wat we hebben opgehaald. De intentie is om zo goed mogelijk samen te vatten wat is gezegd om een goed beeld te geven van de gedachten die zijn geventileerd.

3.1 Het proces tot nog toe

Omgekeerd inzamelen heeft reuring veroorzaakt waardoor de pilots in Oene en Vaassen uiteindelijk zijn afgeblazen. De veranderingen die worden gevraagd van de bewoners gingen te ver en te snel, waardoor er weerstand ontstond. Ook het proces binnen het gemeentehuis liep stroef. Er waren politieke verschillen die niet altijd even goed werden opgelost om tot een gedragen beleidsvoorstel te komen.

De 2 bewonersavonden waren verhit en er is toen besloten het beleidsvoorstel terug te trekken en de pilots af te blazen.

De processen tot februari – maart 2019 illustreren dat het afval- en grondstoffenbeleid een complexe materie is. Met name omdat bewoners een onderdeel van de afvalketen zijn en gevraagd worden om te scheiden, kan een verandering gevoelig zijn. Intern in het gemeentehuis en in de samenwerking met Circulus-Berkel vragen de werkzaamheden om goede coördinatie. Daarnaast zijn er veel verschillende belangenverenigingen met een verschillende achterban en andere behoeften in de wijze waarop ze benaderd willen worden. Tot slot heeft de gemeente Epe verschillende kernen met een eigen karakter en buitengebied met andere behoeften rond afvalstromen.

In deze complexiteit is zorgvuldig afstemmen van groot belang, met bewoners, college, raad, Circulus-Berkel, ambtenaren en (belangen)verenigingen.

3.2 Huiskamergesprekken

In de huiskamergesprekken kwam hetzelfde beeld naar voren: communicatie was niet goed en de stap naar omgekeerd inzamelen te groot. Sfeer was over het algemeen goed, al moesten we soms door een barrière heen om tot de inhoud te komen. Immers, er was al enige wrevel onder de mensen.

Maatregelen in het systeem zijn voor sommige mensen aanvaardbaar, voor andere weer absoluut niet. Er is dus altijd een vorm van weerstand.

In bijlage 2 vindt u een samenvatting en een opsomming van wat is opgehaald. In figuur 3 hieronder staat dit grafisch weergegeven.

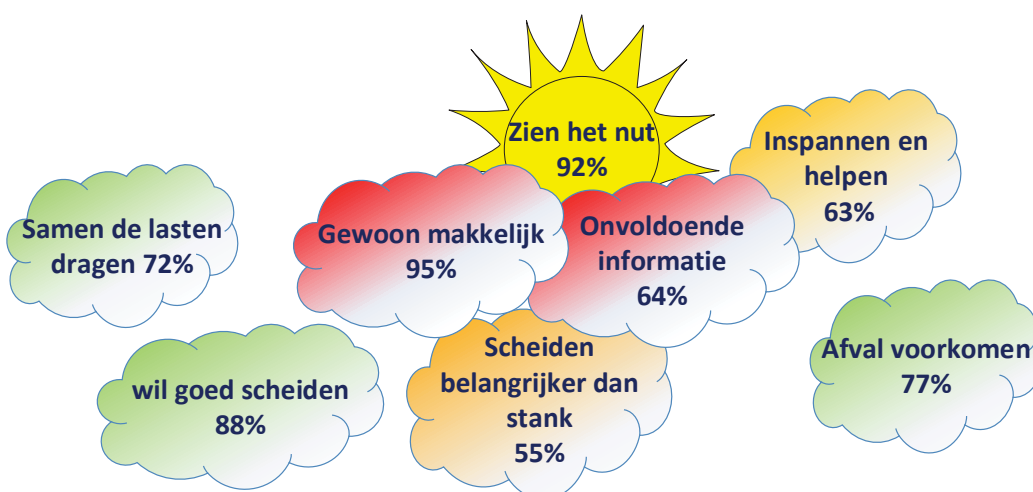
Figuur 3: oogst huiskamergesprekken

3.3 Resultaten uit de enquêtes

Uit de enquêtes met 77 respondenten blijkt dat inwoners van de gemeente Epe het scheiden van afval belangrijk vinden. Ze zien het nut ervan in en willen zo goed mogelijk scheiden. Een belangrijke voorwaarde is dat inwoners het afval gewoon makkelijk kwijt kunnen. Men is dus bereid goed te scheiden als het maar makkelijk is.

Maar 36% denkt voldoende informatie te hebben om goed te kunnen scheiden. Dit betekent dat minstens 64% onvoldoende weet hoe afval te scheiden van grondstoffen. Hier ligt dus een kans. 12% van de respondenten zegt dat het te veel inspanning kost om zelf afval weg te brengen.

In bijlage 3 staan de resultaten in de tabellen weergegeven. In figuur 4 hieronder zijn de resultaten beeldend samengevat.

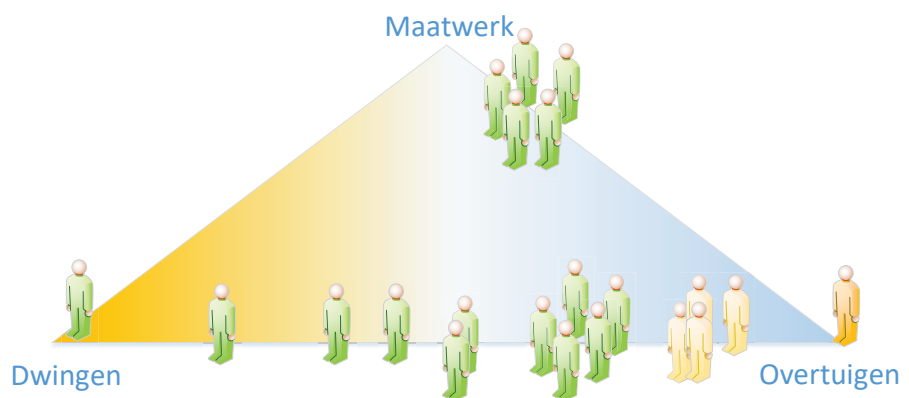

Figuur 4: Uitkomsten drijfveren enquête

3.4 Uitkomsten kernbijeenkomsten

De kernbijeenkomsten hadden een wisselende opkomst. In Epe waren 7 mensen aanwezig. We denken dat dit komt omdat tussen aankondiging en avond een vrij korte tijd zat. Verschillende Epenaren hebben we ontmoet in de bijeenkomsten in Emst en Oene. In Emst waren ca. 15 mensen, in Oene 25 en Vaassen ca. 30. Enkele aanwezigen waren daarnaast bij één van de huiskamergesprekken. Het doel was om de resultaten van de huiskamergesprekken te verdiepen.

De sfeer was bij alle bijeenkomsten goed. We merkten in het begin van het programma vaak wat weerstand. Kritische vragen werden gesteld over hoe het nu werkelijk zit met afval scheiden, wordt er nu wel geluisterd naar kritiek op de processen tot nog toe. Dit was met name in Oene en Vaassen het geval, waar de opkomst ook het grootst was. Over het algemeen verbaasden mensen zich over de cijfers, dat er nog zoveel GFT en papier in het restafval zit.

Figuur 5: Visuele weergave van de stemming, mag je mensen dwingen of moet je vooral overtuigen?

In bijlage 5 staat een samenvatting van wat is opgehaald.

4. Analyse en toelichting: sorteeraanalyse en wat inwoners zeggen

Op dit moment wordt jaarlijks per inwoner ongeveer 177 kg ongesorteerd restafval aangeboden via de minicontainers en de ondergrondse containers. Hiermee is de gemeente nog ruim 100 kg/inwoner af van de doelstelling. In dit hoofdstuk kijken we welke aanpassing in het afvalinzamelsysteem (systeemwijzigingen) mogelijk zijn gerelateerd aan de oogst uit de hierboven beschreven methodes.

4.1 Sorteeraanalyse en capaciteit

Uit de sorteeranalyses van het ongescheiden ingezamelde restafval (Eureco, 2017) blijkt dat op basis van gewicht de fractie 'GFT-keukenafval' verreweg het grootste aandeel heeft, gevolgd door papier/karton, PMD, textiel en glas. Op basis van volume is de fractie 'PMD' het grootst.

Samenstelling Gewicht

Samenstelling Volume

Legenda kleuren in minicontainer	Gewicht %	Volume %
GFT –keukenafval	25%	9%
GFT –overig- incl. org. Zeef 0-20 mm	10%	3%
Herbruikbaar papier/karton	10%	6%
PMD	9%	32%
Glas	4%	1%
Textiel incl. schoeisel	6%	7%
Milieustraat: steen/puin, hout en tapijt	9%	7%
Overige restfracties	27%	35%

Figuur 6: Sorteeraanalyse ongescheiden restafval

Tabel 2	Kenmerken	gemiddeld MC	gemiddeld OC	EPE GEMIDDELD	kilo /inw
Aantal inwoners				5.771	32.537
Ingezameld (ton)					177
Fracties	Weegfactor	88%	12%	100%	
GFT		34,6%	37,2%	34,9%	62
Keukenafval		24,6%	28,7%	25,1%	45
Tuinafval		4,0%	0,5%	3,5%	6
Organische zeef 0-20 mm		6,0%	8,0%	6,2%	11
PAPIER/KARTON HERBRUIKBAAR		9,6%	15,6%	10,3%	18
Verpakking		3,7%	6,3%	4,0%	7
Niet verpakking		5,9%	9,3%	6,3%	11
PMD		9,1%	11,1%	9,3%	17
Plastic Heroes verpakkingen		5,6%	6,1%	5,6%	10
Metaal verpakkingen		1,9%	2,2%	2,0%	3
Drankenkarton		1,6%	2,8%	1,7%	3
KUNSTSTOFFEN OVERIG		4,6%	5,0%	4,7%	8
GLAS (GLASBAK)		4,4%	4,8%	4,6%	8
TEXTIEL		5,3%	7,6%	6,6%	10
Textiel excl. schoeisel		4,7%	4,7%	4,7%	8
Schoeisel		0,6%	2,9%	0,9%	2
METAAL OVERIG		1,1%	1,1%	1,1%	2
APPARATEN		0,6%	0,5%	0,6%	1
HOUT		3,6%	1,2%	3,3%	6
STEEN/PUIN		5,1%	0,2%	4,8%	8
KCA		0,1%	0,2%	0,1%	0
OVERIG REST		21,9%	16,5%	21,1%	37
TOTAAL		100,0%	100,0%	100,0%	177

Figuur 7: Samenstelling

Door diverse bewoners is aangegeven dat de capaciteit van de GFT- en PMD-container te klein is voor de hoeveelheid grondstoffen. Opvallend is dat zij vooral een oorzaak zien in de grote hoeveelheid blad- en tuinafval in het seizoen, terwijl uit de sorteeranalyses blijkt dat er vooral veel keukenafval in de restafvalcontainer verdwijnt.

4.2 Scheiden bij gestapelde bouw

Bewoners gaven aan dat vooral bij gestapelde bouw sprake is van slecht scheiden van GFT omdat daar de scheiding het lastigst is vanwege ondergrondse containers. Dat zien we niet terug in de sorteeranalyses. Analyses die zijn gedaan in het buitengebied, kernen en bij hoogbouw geven allemaal rond 35% GFT aan in de reststroom. Er is dus wat dit betreft weinig verschil in het scheidingsresultaat tussen hoog en laagbouw.

Werken aan het verminderen van GFT en met name groente en fruit in het restafval levert voor de gemeente Epe het meeste resultaat op. Door keukenafval beter te scheiden kan maximaal 44 kg restafval worden bespaard. Deze hoeveelheid aan groente en fruit betekent ook dat veel eten wordt weggegooid. Voedselverspilling vraagt daarom om aandacht.

4.3 Basis op orde

Mensen gaven aan groente en fruit in het restafval te doen om stank en ongedierte te voorkomen, zeker als de restafvalcontainer 'de volgende' is dat wordt geleegd. Ook was er veel onwetendheid over wat er nu precies in de PMD moet.

We zagen dat bewoners het grote plaatje missen; wie is Circulus-Berkel, Stilema en Axent? Wat zijn hun taken, hoe verhouden zij zich tot elkaar en van wie zijn ze? Luiers worden gezien als groot probleem, maar komen eigenlijk niet terug in de sorteeranalyses als het om scheiden gaat. Ook bestond de perceptie dat er geld wordt verdiend aan het afval inzamelen door gemeente en Circulus-Berkel met een monopolypositie, terwijl de gemeente mede-eigenaar is.

Tot slot, mensen weten niet van welke services ze gebruik kunnen maken, zoals ophalen grofvuil en andere maatwerk oplossingen.

Voordat allerlei maatregelen getroffen worden, moet de basis er zijn. Men gaat niet beter scheiden of gebruik maken van services als men niet weet hoe. Bewoners vragen om betere communicatie, dat informatie beter te vinden en compleet is. Er zijn daarnaast veel misconcepties, wat is waar en niet waar over afvalinzamelen en verwerking?

4.4 Capaciteit op orde: goed scheiden en efficiëntie

Op dit moment wordt het restafval, GFT-afval en PMD in een cyclus van drie weken na elkaar opgehaald. Uit de sorteeranalyse blijkt dat capaciteit niet overeenkomt met verwachte afval en grondstoffenstromen.

Om bewoners te stimuleren meer grondstoffen te scheiden van het restafval is het ten eerste belangrijk de capaciteit af te stemmen op dat goed gescheiden kan worden. Vervolgens kan de dienstverlening op restafval worden verlaagd door het aanpassen van de inzamelfrequentie van één keer per drie weken naar bijvoorbeeld één keer per zes weken. Dit kan ook gefaseerd worden ingevoerd, bijvoorbeeld eerst naar 4 dan naar 6 weken. Bewoners reageren hier gemengd op, sommigen vinden het een goed idee, anderen zien dat absoluut niet zitten.

In overweging kan worden genomen om de dienstverlening van de inzameling van GFT-afval te verhogen: van één keer per drie weken naar één keer per twee weken. Met het verlagen van de frequentie van restafval verdwijnt de neiging om keukenafval bij rest te doen en door de frequentie te verhogen van het GFT wordt het negatieve effect van stank en ongedierte beperkt. Belangrijke voorwaarde is dat mensen weten hoe te scheiden.

Zoals eerder vermeld is er 44 kg aan keukenafval te besparen in het restafval. Dan is het nog mogelijk 17 kg te besparen op tuin- en bladafval. Vandaaruit kan worden gewerkt aan de andere fracties in de restcontainer.

PMD geeft een dilemma: enerzijds is bij goed scheiden door inwoners de capaciteit van eens in de 3 weken legen te laag, anderzijds blijkt uit ervaring dat frequentie verhogen leidt tot meer vervuiling van deze fractie.

4.5 Belonen voor goed scheiden en maak het makkelijk

Gemak speelt een belangrijke rol. Keukenafval scheiden wordt al makkelijker als op het aanrecht een bakje staat voor de schillen en ander organisch keukenafval. De pilot van Circulus-Berkel in Deventer (zie box hieronder) is een goed voorbeeld hoe het de huishoudens makkelijk wordt gemaakt om goed te scheiden.

In de gemeente Deventer (eveneens aandeelhouder van Circulus-Berkel) loopt sinds 2017 een pilot voor het vergroten van de gescheiden inzameling van keukenafval uit restafval. Hierbij wordt een gedifferentieerde aanpak voor de gestapelde bouw en de laagbouw gehanteerd met een combinatie van fysieke middelen (keukenemmers e.d.) en gedragsverandering (communicatie, overdracht van kennis en informatie en uitwisseling van ervaringen).

Op basis van een inhoud van 240 liter restcontainer kan een huishouden met een frequentie van eens in de 6 weken nog maar maximaal (afgerond) 110 kg/inwoner aanbieden; hierdoor wordt een fysieke barrière ingebouwd. Huishoudens met een 140 liter minicontainer voor restafval kunnen dan nog maar ongeveer 65 kg/inwoner aanbieden; hiermee wordt de doelstelling door deze huishoudens dan ruimschoots gehaald. Om te stimuleren dat huishoudens een kleinere restafvalcontainer gaan gebruiken, kan een korting worden gegeven op het basistarief van de afvalstoffenheffing. Deze korting kan worden gerelateerd aan de bespaarde hoeveelheid restafval per jaar of kan een beleidsmatig vastgesteld bedrag zijn. Het is een vorm van belonen.

Op dit moment is de stap naar omgekeerd inzamelen voor de burgers nog erg groot. Dit roept weerstand op. Desalniettemin kan men wel capaciteit opbouwen om omgekeerd inzamelen op een later moment in te voeren. Als mensen de overstap willen maken, faciliteer dat en beloon deze huishoudens. Voor sommige mensen is het een beloning als de restafval container niet meer in de tuin staat.

Bij een natuurlijk moment kan worden overwogen om een overstap van het halen van het restafval (met minicontainers) naar een systeem van brengen van het restafval (met ondergrondse containers) te maken. Hiervoor is dan uiteraard voldoende draagvlak bij bewoners noodzakelijk, maar deze stap zal logischer aanvoelen ("Ik heb nog maar weinig restafval; dat breng ik dan

liever weg en heb meer ruimte door het wegvallen van de restafvalcontainer.”) dan nu waarbij de bewoners het wegbrengen van het restafval associëren met de huidige hoeveelheid.

4.6 Service op grondstoffen

Op basis van de huidige inzamelfrequentie is de inhoud van de GFT-containers voldoende groot om de maximaal hoeveelheid GFT-afval van 192 kg/inwoner per jaar aan te kunnen bieden. De verhoging van de inzamelfrequentie naar één keer per twee weken geeft extra service en voorkomt stank en overlast van ongedierte.

Wellicht kan gekozen worden voor het op aanvraag verstrekken van een gratis tweede container voor GFT voor de bewoners die veel met tuin en bladafval te maken hebben.

Ook ten aanzien van de fracties papier/karton, glas en textiel (in totaal nog 36 kg/inwoner in het restafval) zijn er mogelijkheden en maatregelen nodig om het scheidingspercentage te verhogen. Wij denken dat het goed is om in het eerste jaar het accent te leggen op de fracties GFT-afval en PMD; in opvolgende jaren meer de nadruk te leggen op andere fracties. Deze aanvullende maatregelen, zoals de invoering van de BEST-tas, kunnen wel alvast in de uitvoeringsplanning van het nieuwe grondstoffenplan worden opgenomen. De service van Stilema wordt zeer gewaardeerd, ook voor het glas. Veel mensen brengen hun papier ook weg naar verenigingen.

5. Van vangst naar adviezen: basis op orde en systeem aanpassen

De inwoners in de gemeente Epe geven aan dat ze zo dicht mogelijk bij het huidige systeem van afvalinzameling (huis-aan-huis met minicontainers bij de laagbouw en ondergrondse containers bij de gestapelde bouw) willen blijven maar wel bereid zijn om extra inspanningen te verrichten om de hoeveelheid afval naar beneden te brengen en het scheidingspercentage te verhogen. Inwoners hebben behoefte aan informatie over hoe te scheiden, hoe er wordt gepresteerd en zien graag een stapsgewijze verandering van het systeem.

Bewoners willen graag 'evidence based' aan de slag. Zorg daarom voor argumenten uit sorteeranalyses bij het veranderen van het systeem. In hoofdstuk 4 vindt u een analyse van de sorteeranalyse en van wat is opgehaald bij de inwoners.

Een aantal van de adviezen hieronder zijn algemener van aard en andere dragen juist een oplossingsrichting aan die een ander weer kan uitsluiten. In bijlage 2, pagina 27 en 28, staan nog enkele goed bruikbare ideeën. Niet alle adviezen kunnen zomaar worden overgenomen. Er moet daarvoor een kosten- en effectenafweging worden gemaakt.

5.1 De basis op orde: informatie, informatie, informatie

In de gemeente Epe hebben veel inwoners onvoldoende kennis over hun eigen scheidingsgedrag en hoe ze het beste kunnen scheiden. Het systeem wordt onvoldoende begrepen. Het is de basis van waar uit systeemveranderingen kunnen worden ingezet en weerstand kan worden voorkomen. Met het op orde brengen van de basis en de adviezen die hierbij horen kan direct worden gestart.

Advies: *inwoners van de gemeente Epe willen 'de basis op orde' hebben voordat wordt overgegaan tot allerlei maatregelen.*

Zet daarom in op communicatiecampagnes, projecten en kennisoverdracht over scheiden, sorteeranalyses en hoe het systeem in elkaar zit. Informatie, informatie, informatie.

De inzet van een afvalcoach kan een instrument zijn om de basis op orde te brengen, als vraagbaak van bewoners en bij fasegewijs veranderen van het systeem. Een afvalcoach is een vraagbaak, bijvoorbeeld als mensen problemen hebben met te veel restafval of maatwerk nodig hebben. Ook voor het contact met bewonersinitiatieven. De afvalcoach kan ook een inwoner zijn die actief en goed op de hoogte is.

Advies: *bewoners willen ondersteuning bij het doen van projecten rond afvalproblematiek. Voorzie in deze mogelijk en stimuleer initiatieven.*

Er zijn met name inwoners actief met zwerfafval en composteren. Lift mee met hun projecten om de scheidingsproblematiek meer aandacht te geven, voor hen en de gemeente is dit een kans.

5.2 Capaciteit op orde: goed scheiden en efficiëntie

De basis op orde betekent ook dat er voldoende capaciteit is om goed te scheiden. Doordat mensen beter gaan scheiden, kan het systeem mee veranderen. Informatie geven en de basis op orde houden wordt het adagium. Veranderingen in het systeem vragen om een 'nieuwe' basis en dus informatie. Zo kan het systeem en de capaciteit geleidelijke veranderen; stimuleren waar mogelijk en mee veranderen als gedrag daarom vraagt.

Advies: *bewoners geven aan dat de capaciteit van de verschillende containers niet overeenkomt met hun behoefte. Dit zien we met name met GFT en gedeeltelijk bij PMD.*

Dit zien wij terug in de sorteeranalyses. Als bewoners beter gaan scheiden kan de frequentie van het ophalen van restafval naar beneden. Voor mensen die al goed scheiden is dit geen probleem, voor anderen kan het een prikkel zijn beter te scheiden en bijvoorbeeld geen groente/fruit bij het restafval te doen.

Advies: *als ondergrondse containers worden gepland, betrek bewoners daar goed bij. Ga in gesprek over waar en hoe het eruit mag zien.*

5.3 Beloon voor goed scheiden en maak het makkelijk

Mensen willen beloond worden voor goed gedrag. Timing is van belang, zeker als het gaat om een beloning voor het niet aanbieden van restafval. Wanneer kan een verandering leiden tot juist extra gemak? De oplossingsrichtingen die uit de gesprekken naar voren komen en in overwegingen kunnen worden genomen worden hier gegeven.

Advies: *draag zorg dat het makkelijk wordt voor mensen om te scheiden door de faciliteiten daartoe aan te bieden. Inwoners vragen hierom. Bijvoorbeeld een GFT-bakje voor in de keuken, informatieblad, voldoende ondergrondse containers, mogelijkheden rond grofvuil verbreden.*

Advies: *beloon mensen die goed scheiden door kortingen aan te bieden als zij bijvoorbeeld een kleinere restcontainer aanvragen. Dit kan worden ingevoerd met het vooruitzicht dat de uiteindelijke frequentie voor het inzamelen van restafval zal verminderen, voor als dat voornemen er is.*

Advies: *beloon mensen die geen restafvalcontainer meer willen en het zelf willen wegbrengen door de restafvalcontainer in te nemen en een korting op grondstoffenheffing. Maak het huishoudens makkelijker deze beslissing te nemen door ondergrondse containercapaciteit te vergroten.*

Als omgekeerd inzamelen als punt op de horizon wordt gezien, is uitbreiden van deze capaciteit zeker een goede investering.

Advies: *voer omgekeerd inzamelen in als de hoeveelheid restafval al sterk is afgenomen en er voldoende ondergrondse containers zijn. Neem hier de tijd voor en communiceer goed, neem inwoners mee in deze stap in de toekomst.*

Advies: bewoners willen weten hoe ze presteren. Zoek naar mogelijkheden om de prestaties van inwoners bij het scheiden van afval in beeld te brengen. Zien dat je het goed doet, of dat de groep het goed doet, is ook een beloning.

5.4 Service op grondstoffen

Service op grondstoffen maakt het makkelijker en verminderen van service op afval is dwingend om beter te scheiden. Deze gaan hand in hand en staan dan ook in het verlengde van eerdere adviezen.

Advies: verhoog de frequentie van het ophalen van GFT om stank en ander overlast te voorkomen en ervoor te zorgen dat mensen voldoende mogelijkheden hebben om van tuin- en bladafval af te komen. In sommige gebieden is er vraag naar meer mogelijkheden voor het verwerken van bladafval (korven) in het najaar.

Advies: verlaag service op restafval. Mensen geven aan GFT bij restafval te stoppen als deze eerder wordt opgehaald of als de GFT-container vol zit.

Door frequentie op rest te verlagen voorkomen we dat GFT hierin terecht komt; er is minder fysieke ruimte en de nadelige effecten, stank en ongedierte, om het hierbij te stoppen zijn groter dan in de GFT-container.

Zeker in het buitengebied met veel tuinafval is een gratis tweede GFT-container een uitkomst.

Advies: biedt voor mensen die dat willen een papiercontainer aan, niet iedereen scheidt heel goed papier en mensen geven aan een eigen papiercontainer makkelijk te vinden.

Advies: zamel nog meer grondstoffen aan huis in, voer de BEST-tas in voor boeken, elektronische apparaten, speelgoed en textiel.

Advies: zorg voor voldoende plekken om van papier af te komen, onderzoek bijvoorbeeld of het serviceniveau naar en van verenigingen kan worden verbeterd. Soms is dit goed communiceren over hoe en waar, soms extra faciliteiten creëren.

5.5 Bijvangst: zwerfafval, maatwerk en regionale afstemming

Op de verschillende contactmomenten hebben we vooral willen praten over het scheiden van afval. Bij deze gesprekken zijn ook andere onderwerpen op tafel gekomen. Deze hadden veelal betrekking op zwerfafval en zorgen over kwetsbare groepen met een afwijkende afvalstroom.

Advies: veel mensen maken zich zorgen over zwerfafval. Dumpen van grofvuil in het bos, blikjes in de bermen, mc Donalds etc. Ondersteun opruimacties en/of zet Axent (beter) in.

Advies: meet hoe groot het probleem van zwerfafval werkelijk is. Is er inderdaad een toename en waar komt het afval vandaan? Ga in gesprek met de bedrijven die de bron vormen.

Advies: zet meer in op handhaving van dumpen van afval, maar geef ook goed aan hoe je er wel van afkomt. Betreft grofvuil wordt aangegeven dat er moet worden betaald voor het brengen bij het sorteerstation in Vaassen.

Advies: zet in om samen minder afval te produceren. Ga met ondernemers in de gemeente in gesprek hoe de hoeveelheid afval kan worden beperkt. Kijk dan naar verpakkingsmaterialen, tasjes en zwerfafval. Maak ondernemers medeverantwoordelijk voor het afvalprobleem.

Advies: Zet in op voorkomen van voedselverspilling en bewustzijn van bewoners over het afval dat men naar huis meeneemt.

Advies: er zijn verschillen in beleid met buurgemeenten. Waar men DIFTAR (bij DIFTAR betaal je per aanbieding van een zak of container restafval) heeft brengt men restafval wel eens naar vrienden of familie. Dit geldt andersom mogelijk ook voor grofvuil. Regionale afstemming van beleid zal helpen, het voorkomt ook misverstanden over de werking van het systeem.

Advies: ontzie kwetsbare groepen en zorg voor maatwerk oplossingen. Denk hierbij aan incontinentiematerialen en medicijnen.

6. Conclusie: samen met bewoners stap voor stap de doelen halen

Inwoners van de gemeente Epe adviseren om een geleidelijke overgang naar een nieuw systeem te maken om de doelen te behalen. De inwoners staan achter de doelen (75 kg restafval per inwoner en het scheiden van 75% van de afvalstromen), maar vooralsnog hebben inwoners weinig kennis van hoe afval goed te scheiden en van het inzamelsysteem op zich. Daarom is het verstrekken van goede informatie en voorlichting belangrijk.

Focus eerst op de stromen GFT en PMD, daar is de meeste winst te behalen volgens de sorteeraanlyse. Bewoners geven daarnaast aan te weinig ruimte te hebben in de containers voor deze fracties. Daarna kunnen de andere fracties aan bod komen, met name papier en textiel. Daarom: breng de capaciteit van inzamelen op orde zodat men goed kan scheiden en maak het makkelijk.

Met veranderend gedrag kan de capaciteit van inzamelen van de verschillende stromen worden aangepast. Inwoners geven aan dat er ook een prikkelende werking van uit mag gaan en adviseren gewenst gedrag vooral te belonen. Daarom is voor het geleidelijk veranderen van het systeem goede informatie voor gemeente en verwerker nodig: sorteeranalyses, behoeften en voorkeuren van de inwoners. Timing van een prikkel is belangrijk voor het draagvlak.

Het vraagt van de verantwoordelijke organisaties, zowel gemeente als Circulus-Berkel, alert te blijven op veranderingen in de samenleving en een goede balans te vinden tussen veranderen van gedrag en het stimuleren van gewenst gedrag. Wij adviseren een goede communicatiestrategie op te stellen waarin informatie verstrekken, prikkelen, projecten en het weghalen van mythes worden geadresseerd.

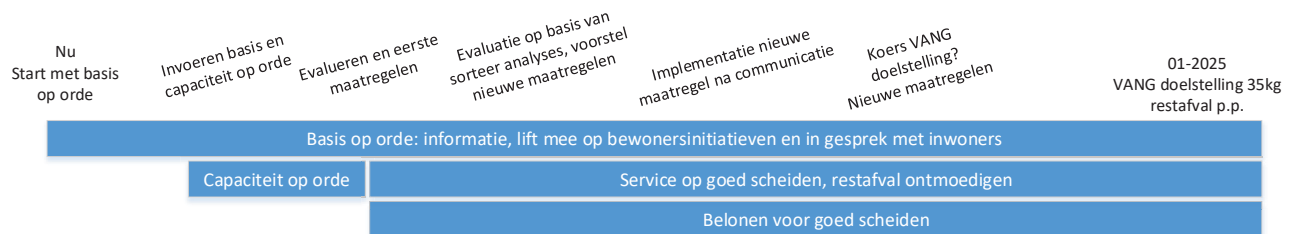
Inwoners geven aan dat goede informatie over het eigen gedrag nodig is om te kunnen veranderen. Uitkomsten van sorteeranalyses moeten daarom een weg terug vinden naar inwoners. Dit is ook van belang om verandering van het systeem vanuit gemeente en Circulus-Berkel te verantwoorden.

Afvalverwerking is niet alleen een zaak van de overheid, maar ook van de samenleving. De overheid kan geformuleerde doelstellingen alleen behalen als de samenleving kan en wil meewerken aan de uitvoering daarvan. Eigenaarschap over het afvalprobleem bij inwoners en bedrijven is daarvoor een vereiste. Bewoners adviseren aan de gemeente en Circulus-Berkel is om naar de inwoners of bedrijven, die dit besef al hebben, te luisteren en hen te steunen in hun activiteiten, het zijn goede boodschappers en hebben goede ideeën om op aan te sluiten.

Het nieuwe afvalinzamelbeleid vraagt om een balans tussen doorpakken en besluiten en temporiseren om inwoners goed mee te krijgen en te veel verzet te voorkomen. De basis op orde is daarom een continu proces - dat verandert in wisselwerking met het inzamelsysteem (Capaciteit op orde).

Tot slot: het lijkt lastig om de doelstellingen die de raad voor 2020 heeft vastgesteld te behalen, namelijk 75 kg restafval en 75% afvalscheiding. Dit geeft een dilemma: enerzijds vragen de bewoners om temporisering en een geleidelijk veranderproces. Anderzijds vraagt het behalen van de doelstellingen om een flinke verandering in gedrag en inzamelsysteem.

Ook uit kostenperspectief is het een uitdaging, de kosten gaan namelijk voor de baten uit. Er zijn investeringen nodig in projectorganisatie, communicatie, bewonerparticipatie en projecten om gedragsverandering te bewerkstelligen. Een reductie van afval en toename van grondstoffen draagt daarna bij aan het beheersen van de kosten voor de verwerking op middellange en langere termijn.

Figuur 8: Indicatieve tijdlijn voor een geleidelijk en stapsgewijs proces om de nationale-doelen voor scheiden van afval en reduceren van restafval te behalen.

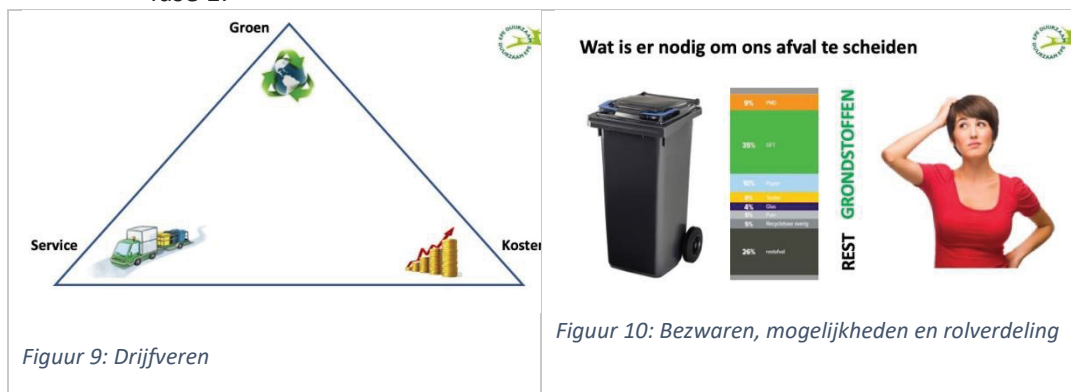
Bijlage 1: Gespreksthema's voor de huiskamergesprekken

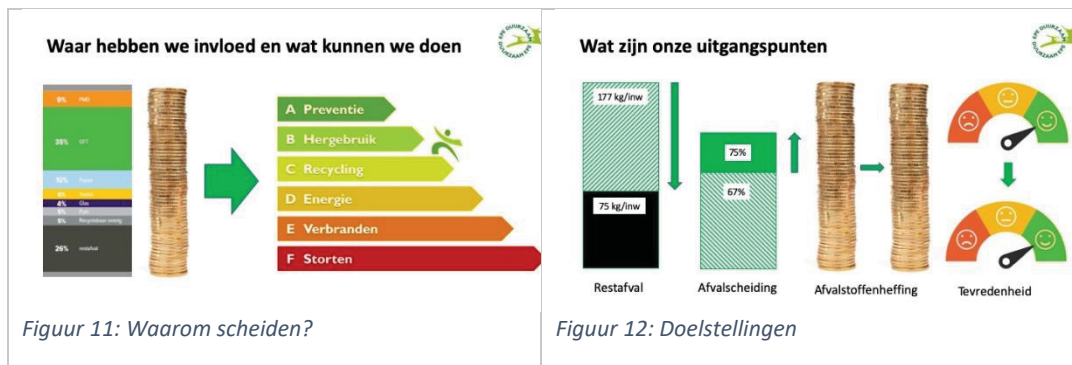
De raadsleden zijn gevraagd om de volgende thema's te gebruiken bij het voeren van het gesprek. De notulisten konden dit gebruiken voor hun verslag.

1. **Doelstellingen:** het principe van grondstoffen en restafval; Willen de bewoners daaraan meewerken? Wat doen de bewoners nu al?
2. **Drijfveren:** Waarom zouden jullie willen meewerken aan grondstoffen scheiding en voorkomen van restafval? Gemak, centen of de groene gedachte?
3. **Bezwaren:** Welke obstakels zien de inwoners voor zichzelf of directe burens om grondstoffen te scheiden van restafval?
4. **Mogelijkheden:** Wat doen jullie nu al? Zijn er oplossingen denkbaar voor de bezwaren? Welke? Hoe kunnen we afval reduceren? Willen we elkaar helpen?
5. **Rolverdeling:** Wat zou de gemeente volgens de inwoners moeten doen? Wat kunnen ze zelf doen? Wie zou er ook wat moeten doen of betrokken worden?
6. **Participatie:** Wat willen de bewoners zelf bijdragen? Welk initiatief zouden willen jullie ontplooiën in het dorp/kern rond afval en grondstoffen?

Materiaal en enquête

De raadsleden hebben materiaal mee gekregen waarmee ze het gesprek kunnen voeren. Het materiaal is opgesteld aan de hand van de informatie uit fase 1.

Daarnaast is een enquêteformulier opgesteld aan de hand van stellingen. Bewoners konden aangeven of ze opdat moment er *helemaal eens*, *eens*, *neutraal*, *oneens* of *helemaal oneens* mee zijn.

De stellingenlijst zijn voorgelegd en ingevuld door aanwezigen bij de huiskamergesprekken na het gesprek, bij de interviews op de markt en bij enkele doelgroep gesprekken.

Bijlage 2: Samenvatting resultaten uit de huiskamergesprekken

Verminderen van restafval: frequentie veranderen

Om restafval te verminderen moet de verleiding om groenafval in de restafvalcontainer te stoppen worden verkleind. Verander daarom de **frequentie** van ledigen van het groen- en restafval. Enkele tips die werden opgehaald zijn:

- *Restafval kan minder worden opgehaald, bouw het af naar steeds minder en bouw nieuwe faciliteiten als ondergrondse containers, geef de mogelijkheid om de restcontainer weg te doen.*
- *Zorg voor kleinere restafval containers.*
- *Haal in de zomer vaker GFT op of net als in de herfst met groen korven of een buurtcomposthoop. Mogelijkheid voor gratis extra GFT-containers.*

Financiële prikkel mag wel, maar belonen is misschien wel beter

Een **financiële** prikkel mag best, maar dan moet goed worden opgelet dat er niet wordt gedumpt in de bossen. Beloon mensen die minder restafval produceren.

- *Als je besluit de restafvalcontainer weg te doen of een kleinere te nemen, dan krijgt u korting op uw afvalheffing. Bouw faciliteiten op met ondergrondse containers.*
- *Zorg voor goed toezicht op dumpen van afval en goed scheiden.*

Voorwaarden om zelf wegbrengen in te voeren

Zorg voor voldoende mogelijkheden om afval **weg te brengen** en voor minder containers aan huis.

- *Ga in goed overleg over locaties van de ondergrondse containers, bewoners moeten hier invloed op hebben, zij weten ook vaak best wat goede locaties zijn, bijvoorbeeld om extra ritjes te voorkomen.*
- *Zorg dat bij flats het vuil goed kan worden gescheiden met ondergrondse containers. Doe dit op termijn ook op andere plekken.*

Minder afval produceren

Samen moeten we aan de slag om **minder afval** te produceren. Heel veel verpakkingen zijn niet nodig.

- *Ga in gesprek met lokale ondernemers om verpakkingsmaterialen en plasticzakjes te voorkomen, zoals op de markt.*
- *Stimuleer bewoners om op te letten wat men koopt, om extra verpakkingsmaterialen te voorkomen.*

Grofvuil: helemaal naar Vaassen!

Grofvuil moet naar Vaassen worden gebracht. Voor sommige mensen is dat een drempel en maken het klein en doen het in de restafvalcontainer.

- *Zorg voor meer faciliteiten om grofvuil weg te brengen, denk aan deelkarretje of ophaaldagen, zoals vroeger.*

We hebben te weinig informatie!

Er is vaak onvoldoende **informatie** over hoe afval te scheiden. Sommigen huishoudens van 4 personen hebben slechts een klein zakje per week, sommige tweepersoonshuishoudens staan verbaasd en vullen hun restcontainer en vragen zich af hoe dat minder kan.

- *Zorg voor goede informatie om goed te kunnen scheiden. Biedt daarvoor ook faciliteiten, maak het makkelijk en leuk.*
- *Zorg dat de jeugd goed weet hoe je moet scheiden, op scholen moeten ze dit mee krijgen.*
- *Het helpt als we geconfronteerd worden met ons gedrag. Een goed inzicht in wat we wel en niet goed doen is onontbeerlijk.*

In de volgende tabel staan de ideeën die we hebben opgehaald uit de huiskamergesprekken. Sommige ideeën zijn samengepakt onder 1 noemer.

Diftar	Informatie afvalscheiding
Handhaving	Voor iedere fractie aparte container
Wegbrengen grofvuil in grondstoffenheffing	3-weg afvalbak in keuken
Kliko duurder dan wegbrengen	Ophalen grofvuil
Belonen	Nascheiden
Omgekeerd inzamelen	Ondergrondse containers
Frequentie verlagen Rest	BEST-tas
Hoge service grondstoffen	Extra tuinafval
Metten en weten eigen gedrag	Aanhangwagen
Lage service op restafval	Kern en straat wedstrijd
Ondernemers geen plastic zakken meer	Communicatiecampagnes
Kleinere restafval container	Inzet scholen
Frequentie verhogen GFT	Papiercontainer
Excursie naar afvalverwerker	

Greep uit de vele opmerkingen en aantekeningen uit de verslagen

- Uit gemak/capaciteit GFT-afval bij restafval;
- Geen ruimte voor PMD-container (of kleinere);
- Behoeftte aan meer informatie & communicatie, informatie over hoe er gepresteerd wordt;
- Communicatie over hoe te scheiden;
- Communicatie voorheen was slecht, kom luisteren!
- Overgang naar verwijderen restcontainer ging veel te snel, bewoners zien wel een geleidelijke overgang;
- Grofvuil wegbrengmogelijkheden vergroten, is hier extra service in mogelijk? Zo ook voor groenafval?
- Groenafval en zwerfvuil: wat kan Axent hierin betekenen?
- Aandacht voor preventie van afval (verpakkingen);
- Inzamelen oud papier in het buitengebied moet blijven;
- Belang van inzet verenigingen bij inzamelen OPK;
- Liever geen o.c., wel als achtervang & overloop;
- Dienstverleningsprikkel op restafval wel mogelijk;
- Optie voor wel/geen restcontainer (ook € bate);
- Belonen, bewustwording en enthousiasmeren;
- Optie voor toepassen financiële prikkel restafval;
- Op scholen en thuis is er te weinig aandacht voor scheiden, hoe motiveren we onze pubers?

Conclusies huiskamergesprekken

- Liever afval ophalen dan wegbrengen;
- Bereidheid om afval (verder) te scheiden;
- Behoeftte aan meer informatie & communicatie;
- Inzicht in scheidingsgedrag per kern;
- Positie Circulus-Berkel is niet helder (ook Stilema);
- Voorkomen van overlast door het systeem;
- Voorkeur voor collectief systeem & betalen;

Preventie van afval is een belangrijk item.

Bijlage 3: Enquêteformulier drijfveren

Woonplaats:		Buitengebied?		Ja / nee
Type huishouden:				
Een persoons;	Twee persoons;	Meer persoons;	Gezin met luiers;	
Leeftijdscategorie	20 - 40	40 - 65	65 +	
Type woning	Vrijstaand	Huis met tuin	Appartement	

Ik moet het afval gewoon makkelijk kwijt kunnen.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik zie er het nut niet van in om afval te scheiden.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik scheid mijn afval omdat ik dat zo van oudsher geleerd heb.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik wil mijn afval zo goed mogelijk scheiden zodat zo veel mogelijk gerecycled kan worden.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik heb voldoende informatie om goed afval te kunnen scheiden.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Geen stank en/of ongedierte is voor mij belangrijker dan afvalscheiding.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
We moeten samen de lasten dragen om afval te verwerken en grondstoffen te winnen.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik ben fysiek beperkt, afval scheiden kost mij te veel inspanning.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Het is beter om afval te voorkomen door minder in huis te halen.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Ik wil mij inspannen om afval te voorkomen en mensen helpen afval te scheiden.				
Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens

Figuur 13: Enquêteformulier, op basis van een vragen lijst van Marintel Onderzoek en Advies

De resultaten uit de enquête

Ik moet het afval gewoon makkelijk kwijt kunnen.	95%
Ik zie er het nut om afval te scheiden.	92%
Ik scheid mijn afval omdat ik dat zo van oudsher geleerd heb.	54%
Ik wil mijn afval zo goed mogelijk scheiden zodat zo veel mogelijk gerecycled kan worden.	88%
Ik heb voldoende informatie om goed afval te kunnen scheiden.	36%
Geen stank en/of ongedierte is voor mij belangrijker dan afvalscheiding.	45%
We moeten samen de lasten dragen om afval te verwerken en grondstoffen te winnen.	72%
Ik ben fysiek beperkt, afval scheiden kost mij te veel inspanning.	12%
Het is beter om afval te voorkomen door minder in huis te halen.	77%
Ik wil mij inspannen om afval te voorkomen en mensen helpen afval te scheiden.	63%

		Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens	
1	Ik moet het afval gewoon makkelijk kwijt kunnen.	53%	41%	4%	1%	0%	100%
2	Ik zie er het nut niet van in om afval te scheiden.	4%	1%	3%	18%	74%	100%
3	Ik scheid mijn afval omdat ik dat zo van oudsher geleerd heb.	26%	28%	17%	14%	14%	100%
4	Ik wil mijn afval zo goed mogelijk scheiden zodat zo veel mogelijk gerecycled kan worden.	60%	29%	3%	3%	6%	100%
5	Ik heb voldoende informatie om goed afval te kunnen scheiden.	11%	25%	20%	38%	7%	100%
6	Geen stank en/of ongedierte is voor mij belangrijker dan afvalscheiding.	15%	31%	31%	19%	5%	100%
7	We moeten samen de lasten dragen om afval te verwerken en grondstoffen te winnen.	28%	45%	13%	9%	5%	100%
8	Ik ben fysiek beperkt, afval scheiden kost mij te veel inspanning.	5%	7%	15%	41%	32%	100%
9	Het is beter om afval te voorkomen door minder in huis te halen.	29%	48%	12%	8%	4%	100%
10	Ik wil mij inspannen om afval te voorkomen en mensen helpen afval te scheiden.	21%	42%	28%	8%	1%	100%

Tabel 1: uitkomsten enquêteformulier

	Totaal	Oene	Epe	Vaassen	Emst
1 Ik moet het afval gewoon makkelijk kwijt kunnen.	95%	100%	91%	90%	80%
2 Ik zie het nut om afval te scheiden.	92%	100%	91%	80%	100%
3 Ik scheid mijn afval omdat ik dat zo van oudsher geleerd heb.	54%	49%	68%	47%	63%
4 Ik wil mijn afval zo goed mogelijk scheiden zodat zo veel mogelijk gerecycled kan worden.	88%	97%	86%	75%	86%
5 Ik heb voldoende informatie om goed afval te kunnen scheiden.	36%	29%	38%	45%	38%
6 Geen stank en/of ongedierte is voor mij belangrijker dan afvalscheiding.	45%	51%	25%	55%	25%
7 We moeten samen de lasten dragen om afval te verwerken en grondstoffen te winnen.	72%	60%	86%	79%	86%
8 Ik ben fysiek beperkt, afval scheiden kost mij te veel inspanning.	12%	14%	5%	16%	5%
9 Het is beter om afval te voorkomen door minder in huis te halen.	77%	66%	86%	85%	86%
10 Ik wil mij inspannen om afval te voorkomen en mensen helpen afval te scheiden.	63%	63%	73%	53%	73%

Tabel 2: samenvatting uitkomsten helemaal eens en eens per kern

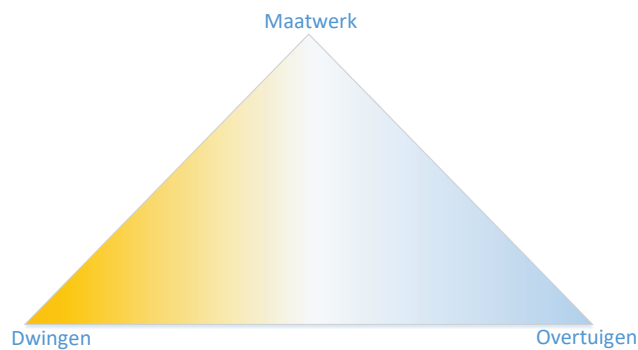

Figuur 14: straatgesprekken op de markt in Epe en Vaassen

Bijlage 4: Opzet van de kernbijeenkomsten

De kernbijeenkomsten bestonden uit 4 delen:

1. Presentatie om ieder op hetzelfde vertrekpunt te brengen: welk proces is tot nu toe gelopen, wat is opgehaald, waar het over gaat op deze avond;
2. Gesprek op voeten: waar staat u als het gaat om het behalen van de doelen? Van dwingen tot overtuigen op een schaal, waar staat u als bewoner? Naar aanleiding waar mensen op deze lijn staan wordt het gesprek gevoerd. Waarom staat u hier? Halen we het inderdaad alleen met overtuigen of is een prikkel ook nodig? Waar denkt u dan aan?
3. Brainstormen in groepjes; schrijf met elkaar in groepjes ideeën op over hoe we samen de doelen bereiken. Hoe kunnen we overtuigen? Welke prikkels zijn mogelijk? Hoever mag de gemeente gaan?
4. Plenair ideeën delen en discussie. De ideeën worden op een stickywall geplakt en gegroepeerd. In een open discussie ontstaat er meer duidelijkheid over wat wel en niet acceptabel is, waar mensen tegen aanlopen en waar maatwerk voor nodig is.

Figuur 15: Dwingen, overtuigen of maatwerk, wat is volgens bewoners de route naar de doelen?

Bewoners konden ter inspiratie gebruik maken van ideeën die uit de huiskamergesprekken en straatinterviews kwamen. Deze zijn uitgestald op tafels op A4-vellen die de bewoners konden pakken en inbrengen. In bijlage 2 zijn alle ideeën op een rij gezet.

Figuur 16: de ideeën uit de huiskamergesprekken op tafel

Bijlage 5: Gang van zaken op de kernbijeenkomsten

Overtuigen of dwingen?

Mensen kwamen in de benen, moesten laten zien waar ze stonden: mag de gemeente gedrag afdwingen of moeten ze vooral inwoners overtuigen beter te scheiden? Bijna niemand ging helemaal bij dwingen staan, wel een aantal bij overtuigen. Overtuigen werd soms breed genomen: Je kan mensen toch ook overtuigen door het ze minder makkelijk te maken of ze te belonen voor goed gedrag? De discussie die volgde gaf een goed beeld: bewoners willen best bewegen, willen daar ook voor worden gestimuleerd en daar mag best een mate van dwang inzitten, vooral om te overtuigen. Kom vooral niet met te grote stappen en communiceer goed! Ook omdat de mensen die niet willen, mee moeten. Het is een gezamenlijk systeem waarvan we de kosten samen opbrengen. Informatie om goed te kunnen scheiden blijkt vaak de bottleneck te zijn.

Figuur 17: bewoners op de lijn van overtuigen naar dwingen en in gesprek

In groepjes aan de slag om ideeën te genereren

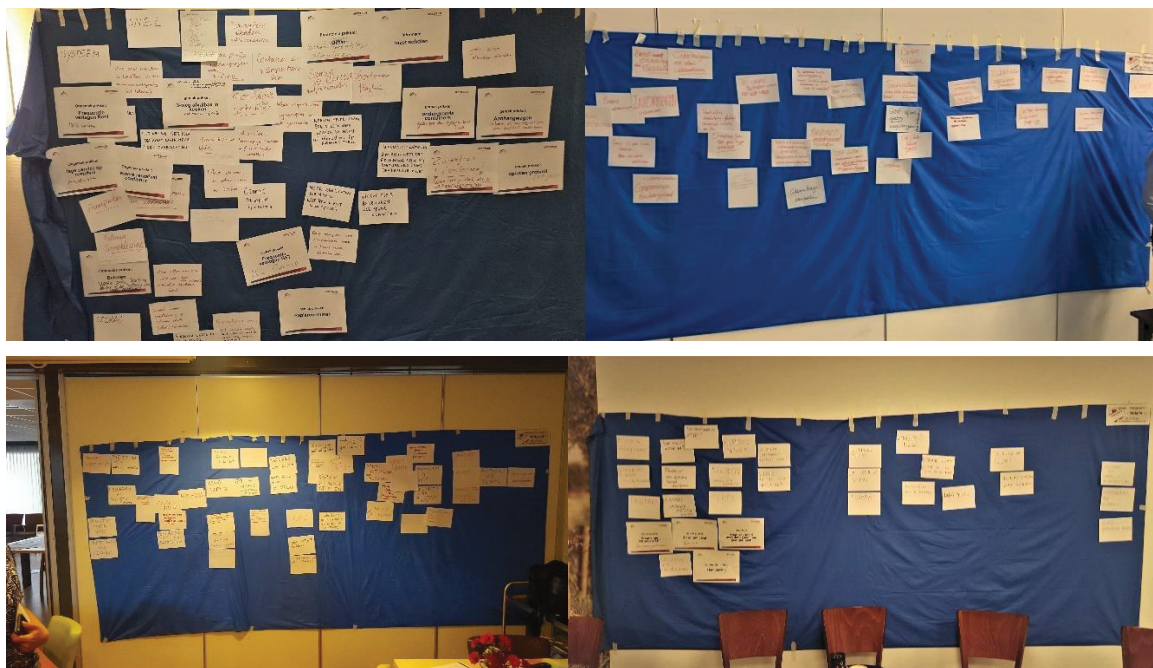
Daarna zijn de mensen in groepjes aan de slag gegaan om ideeën uit te wisselen. De lijst met ideeën is in de bijlage te vinden. Uit de discussie die daarna volgde blijkt een diffuus beeld. Inwoners zijn het niet eens over wat nu goede prikkels zijn om beter te scheiden. Waar ze het wel over eens waren is informatie, informatie, informatie. Anders kunnen inwoners van de gemeente Epe niet scheiden.

Enkele systeem maatregelen die we getest hebben:

1. DIFTAR: wordt ingezet bij buurgemeenten. Mensen zien dat restafval van familie en vrienden wordt meegenomen en in Epe bij hun in de rolcontainer wordt gedaan. In de gemeente Epe hoeft daar niet voor

worden betaald. Is het dan niet handig systemen regionaal af te stemmen?

2. Omgekeerd inzamelen: dat kan nu nog niet, we hebben nog te veel restafval. Laat eerst maar eens weten hoe we goed kunnen scheiden.
3. Handhaven: goed idee, maar niet bij mij en wat mag dat dan kosten?
4. Grofvuil: nu moeten we vaak wel erg veel betalen, daardoor wordt er volgens de bewoners veel gedumpt in het bos. Apeldoorn komt ook naar Vaassen en die mogen gratis. Hoe zit dat dan? Moeten we dat dan niet regionaal afstemmen en kunnen we in de gemeente Epe ook niet een bepaald deel gratis wegbrengen? Grondstoffenheffing gaat dan wel omhoog, en betaalt iedereen ook als je geen grofvuil hebt. Is dat eerlijk? Lastig dilemma vinden de bewoners. Tot slot: graag willen we meer mogelijkheden om van ons grofvuil af te komen; ophaaldagen of tijdelijk punten om te brengen. Vaassen is voor sommige bewoners wel erg ver weg.
5. Blad- en tuinafval: vooral in het buitengebied hebben we daar veel van. Soms zijn er onvoldoende bladkorven. Is het niet mogelijk gezamenlijke composthopen te creëren, of mensen te begeleiden deze in de eigen tuin te creëren.

Figuur 18: Sticky walls Epe, Oene, Vaassen en Emst

De volgende punten vatten samen van wat er is gezegd en welke op de sticky wall zijn geplakt:

- Uit gemak/capaciteit wordt GFT-afval bij restafval gedaan;
- Geen ruimte voor PMD-container (of kleinere), daarom willen we dat niet. In flats is al helemaal weinig ruimte;
- Behoeftte aan meer informatie & communicatie, informatie over hoe er gepresteerd wordt, communicatie over hoe te scheiden;
- Communicatie voorheen was slecht, zie de pilots, kom luisteren en ga dan pas handelen;
- Overgang naar verwijderen restcontainer ging veel te snel, bewoners zien wel een geleidelijke overgang zitten;
- Grofvuil wegbrengmogelijkheden vergroten, is hier extra service in mogelijk? Zo ook voor groenafval?
- Grofvuil komt in de omgeving terecht, wordt zwerfafval, omdat de mogelijkheden om er in deugdelijke manier vanaf te komen te beperkt worden ervaren;
- Groenafval en zwerfvuil: wat kan Axent hierin betekenen?
- Aandacht voor preventie van afval (verpakkingen);
- Inzamelen oud papier in het buitengebied moet blijven;
- Belang van inzet verenigingen bij inzamelen OPK;
- Liever geen ondergronds containers, wel als achtervang & overloop;
- Dienstverleningsprikkel op restafval wel mogelijk;
- Optie voor wel/geen restcontainer (ook € bate);
- Belonen, bewustwording en enthousiasmeren;
- Optie voor toepassen financiële prikkel restafval;
- Op scholen en thuis is er te weinig aandacht voor scheiden, hoe motiveren we onze pubers?;
- Liever afval ophalen dan wegbrengen;
- Bereidheid om afval (verder) te scheiden;
- Behoeftte aan meer informatie & communicatie;
- Inzicht in scheidingsgedrag per kern;
- Positie Circulus-Berkel is niet helder (ook Stilema);
- Voorkomen van overlast door het systeem;
- Voorkeur voor collectief systeem & betalen;
- Preventie van afval is een belangrijk item.

Korte verslagen van de kernbijeenkomsten

Kernbijeenkomst Vaassen

In Vaassen waren ongeveer 30 mensen aanwezig. Er was in het begin een wat lastige sfeer. Dat hebben we snel omgebogen tijdens de presentatie en de workshop. Mensen wisten duidelijk wat ze wilde meegeven, dat ging meer over overlast en ongemak, bijvoorbeeld luiers, grofvuil, blad en handhaven. Ook hier speelt het gemak een grote rol en angst voor onvoldoende ruimte in de restafval container.

De presentatie verliep goed. Er kwamen veel vragen tussen door over kleine zaken als luiers, incontinentie, restafvalcontainer kan echt niet weg want hoe zit het nu precies? Wat zit er nu in de container? Al met al konden we de presentatie vlot afronden om naar het volgende gedeelte te gaan.

In Vaassen is ook best wat hoogbouw. Inzamelfaciliteiten kunnen daar veel beter.

Van overtuigen naar dwingen

Mensen zijn gevraagd op de lijn te gaan staan, van dwingen tot overtuigen. Een aantal, een stuk of 5 gingen staan op overtuigen omdat maatregelen niet helpen. Als je doorvraagt is er bij een aantal best bereidheid een stap extra te doen. Verreweg de meeste mensen gingen in het midden staan; we moeten overtuigen maar er mogen ook maatregelen worden getroffen, niet iedereen beweegt zomaar en we hebben toch een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Eén vond dat dwingen de enige manier is, anders bewegen mensen niet.

Dwingen is niet zo fijn, kunnen we mensen niet beter belonen?

Conclusie: mensen zijn best bereid een prikkel te accepteren.

Ideeën

- Blauwe container thuis wel erg handig;
- Stilema graag het glas laten ophalen;
- Ondergrondse containers voor PMD, vooral bij flats/ appartementen containers voor plastic, rest en papier. Nu moet je naar Apeldoorn;
- Ondergrondse papiercontainer, met name bij flats;
- Grijs container moet zelfde maat blijven vooral voor gezinnen, ook voor incontinentiemateriaal, Vaassen heeft veel ouderen!;
- Handhaving, sorteer meten en AVG, hoe zit dat?;
- Aantal kilo's gratis -> daarboven betalen, progressief;
- Onderzoek naar afval: hoe zit het in Epe, Vaassen en Oene?;

- Ritme: restafval 1x in 2 maanden, groen en PMD om de week, eerste storting grofvuil tot 100 kg gratis;
- Luiers en incontinentie apart inzamelen;
- Zorg dat mensen in flats kunnen scheiden!;
- Geregeld informatie over de regels van scheiden communiceren;
- Voorlichting op maat;
- Voorlichting voor allochtonen, per post;
- Wat nu met medicijnen verpakkingen? Tubes, lege zalf dingen etc.?
- Handhaven!
- Op dumpen bij flats;
- Camera's;
- Bij verhuizing;
- Als voorlichting niet helpt;
- Als mensen niet meewerken achter de voden zitten;
- Controle van bakken, kost dat te veel geld?;
- Als het geld kost gaan mensen wel scheiden;
- Betalen per leging;
- Hoeveel restafval zit er in grofvuil?;
- Haal grofvuil 3x of 4x per jaar op;
- 300 kg of een andere hoeveelheid per jaar gratis storten;
- Inzetten op sociale controle;
- Niet dwingen maar sturen!;
- Restafval minder vaak;
- Containers flats voldoende groot maken;
- Papier en glas zo houden;
- Meer bladkorven.

Enkele notities

- Er is en bepaalde dwangmatigheid nodig om iedereen mee te krijgen;
- Er ligt zoveel zoi bij ondergrondse containers;
- Mensen die zorgen voor puinhoop zijn er vanavond niet! Sturen!
- Omdat alles maar wordt opgeruimd blijven mensen het doen;
- Grofvuil wegbrengen is te duur;
- In stukkies bij de rest;
- Rest vol? In zakken ernaast;
- Hoe dan wel? Ophalen!;
- Nieuwkomers weten vaak niet hoe te scheiden, wie legt uit hoe het moet?;
- Privacy belangrijker dan milieudelict, toch handhaven op niet goed scheiden. Wat in je afval zit is privé. Dilemma;
- Goede lijden onder de slechte, dat is toch jammer;
- Betere voorlichting en informatie!;

- Frequentie kan worden verlaagd, maar container mogen niet kleiner!;
- Meten kost te veel geld, gewoon met ons allen goed doen!;
- Er is best draagvlak voor dftar, als beloning voor minder restafval;

Samenvatting: appartementen flats, luiers, vaker grofvuil, of gedeelte gratis, handhaven lastig, kost geld maar moet wel, hoe dan? Groen seizoensgebonden, rest minder vaak én DIFTAR.

Kernbijeenkomst Epe

In Epe waren in totaal 7 mensen. Sfeer was goed, zeer milieubewuste mensen. Hierdoor konden we het gesprek al snel voeren over de inhoud. De indruk is dat deze mensen al veel doen rond scheiden van afval en opruimen zwerfafval.

De presentatie verliep soepel. Er zijn wel vragen over de sorteeranalyse, hoe zit dat nu, verschilt het per kern? Hoe zit het nu met de terugkoppeling op de huiskamergesprekken? Volgens een persoon klopte er niets van. Zijn idee werd niet teruggekoppeld in de brief, namelijk meer innovatieve oplossingen te introduceren als nascheiding.

Gemak naar ongemak

Omdat de groep klein is hebben we het informeel ingestoken door met elkaar in gesprek te gaan. Eerst op de lijn van gemak naar ongemak prikkels. Blijkt toch dat mensen zien dat er wel wat geprikkeld mag worden. Restcontainer is toch niet vol bij hen. Maar wat te doen met het zwerfafval dat we ophalen, wat moet ik daar dan mee? Ik ben niet bereid hiervoor te betalen.

Is belonen van goed gedrag niet een goede oplossing? Bijvoorbeeld een DIFTAR-volume systeem, als je een kleinere restcontainer neemt dan betaal je minder. Haal het dan wel 3-wekelijks op.

Ook wordt er gepraat over de hoeveelheid verpakkingsmateriaal we allemaal mee krijgen. Doodzonde.

Ideeën

- Systeemaanpassing is noodzakelijk voor verandering!
 - Meer denken in belonen dan in kosten
 - Gedrag;
 - Al het gedrag voor dat het restafval is, voorkomen, zelf hergebruiken?
 - Belonen van samenleving, samen presteren en daar iets voor terug krijgen, speeltuintje of zo;
 - Vaste prijs, korting wanneer container niet wordt geleegd;
 - Lenen van aanhangwagens bij milieustraat, evt. vrijwilliger die ouderen helpt;
 - Frequentie ophalen
 - Oranje container vaker ophalen;
 - GFT vaker, met name in de lente en herfst;
 - Frequentie rest naar beneden, 1x in de 6 weken.
- Meer innovatief denken
 - Nascheiden;
 - 4 vakken in de container buiten;
- Kleinere restafval container
- Ondergronds containers, goedkoper dan grijze bak thuis
- Betere informatieverstrekking over waar wat hoort
 - Op bierviltjes over hoe scheiden;
 - Website;
 - Regelmatig communiceren hoe en wat afval scheiden, bijv. 3 à 4 keer per jaar met de post
 - Blijvende aandacht op gedrag nodig voor lange termijneffect;
 - Kennisuitwisseling: bijvoorbeeld over waar wat gebracht kan worden, bijv. papier bij de voetbalvereniging, maar dan moet ik het wel eerst weten.
- Informatie over gedrag
 - Waar komt het restafval vandaan, welk gebied is 'schuldig'
- Zwerfafval
 - Samen met burens de buurt netjes houden;
- Jeugd beter op de hoogte brengen
 - Aandacht op school, meer voorlichting en goed systeem invoeren;
 - Zelfde systeem thuis aanbieden;
- Inzamelen papier op scholen en sportverenigingen
- Grofvuil
 - Waarom vanuit Epe naar Vaassen brengen? Wil Milieustraat Epe Kweekweg terug!
 - 2x per jaar ophalen grofvuil;

- Maak onderscheid tussen flats, eengezinswoning met tuin en buitengebied
 - 3-weg-afvalbakken voor in flats!
- Preventie
 - Voorkomen plastic bij supermarkten;
- Papier
 - Meer containers
 - Hogere prijs voor verenigingen
 - Container aan huis
- Zwerfafval containers;
- Regenton voor een container, ruilen;
- Meer depots voor groen afval in de gemeente;
- Het systeem makkelijker maken zorgt voor sneller resultaat;
- Gratis biologisch afbreekbare zakken;
- Handhaven
 - Elkaar aanspreken

Veel ging over zwerfafval en dit te voorkomen. In bos dumpen is een veel gehoorde klacht en angst. Wat is de rol van verschillende partijen hierin, en kunnen we hier wat mee?

Kernbijeenkomst Oene

In Oene was een behoorlijk opkomst, 25-30 mensen. Er waren ook mensen uit Epe en Gortel aanwezig. De sfeer was in het begin wat sceptisch; waarom moet dit allemaal, terugkoppeling in de brief was incompleet, wordt er wel geluisterd? Klopt de informatie wel wat op de container staat etc. Veel wordt in twijfel getrokken.

De presentatie verliep soms moeizaam door de vele vragen en opmerkingen tussen door. Meestal kritisch, soms opbouwend. De presentatie nam daarom vrij veel tijd in beslag om alles netjes te kunnen beantwoorden. Hier blijkt ook dat er veel onbegrip en misverstanden bestaan.

Al met al werd wel duidelijk waar het over ging en blijkt een grote informatieachterstand onder de inwoners. Er is wel bereidheid om mee te werken maar dan moet de gemeente wel fatsoenlijk communiceren en luisteren.

Dwingen of overtuigen

Er waren mensen die richting dwingen gingen staan, een heel aantal stonden bij overtuigen. Er was hier ook wat misverstand: overtuigen is ook het mensen moeilijker maken het niet goed te doen, dus door maatregelen mensen overtuigen beter te scheiden. Nascheiden kan toch ook?

Een aantal mensen willen het gewoon echt bij hetzelfde houden. 'Overtuig mij maar beter te scheiden' is het devies.

Meeste mensen zien in dat overtuigen alleen niet voldoende is, en stonden verspreid op de lijn. Er zijn dus weldegelijk maatregelen bespreekbaar om mensen te 'dwingen' in actie te komen.

Tot eenduidige maatregelen kwam het niet. Belonen is wel erg belangrijk, dit lijkt en framing kwestie; of je betaalt extra bij restafval of bij beter scheiden betaalt u minder! Wat voelt voor u beter?

Er is een geloof dat we er gewoon niets aan kunnen doen dat we zoveel restafval hebben, we kunnen dat niet verminderen is het idee. Er is hier werk te doen, veel wat in de bak zit hoort daar echt niet in.

Ideeën

- Maak een verschil tussen kern en buitengebied
 - Is er een verschil van scheidingsgedrag tussen landelijk gebied, dorpskernen en steden?
 - Doe een 0-meting
- Voorkom bedrijfsafval in grijze container, handhaven!
- Prikkel is nodig om alle mensen mee te krijgen, een vorm van dwingen is gerechtvaardigd vinden sommigen
 - Beloon mensen voor goed gedrag;
 - Zorg zelf voor een kleinere container en dan krijg je een lager tarief;
 - Greenbags aanbieden;
 - Bied mensen keuzes;
- Er is zwerfafval
 - Omdat er te veel moet worden betaald voor wegbrengen grofvuil;
 - Gemeente moet dit opruimen;
- Centrale containers mag, als er maar genoeg zijn. Wat is genoeg? Niet te ver lopen, tot 150 meter
- Frequentie aanpassen
 - GFT vaker in lente en herfst of meerdere groencontainers;
 - Grijs 1 x per 3 weken en betalen per leging;
 - Of: grijze container eens in de 6 weken;
- Toevoegen
 - Blauwe container;
 - BEST-tas;
- We doen het voor een beter milieu
- Net als tandwielen; aan alles draaien in samenhang, prikkel – dwingen – overtuigen;
- Grofvuil
 - Gratis wegbrengen tot plafond met milieupas;
 - Ook dikke takken gratis;
 - Te veel betalen voor elk wissewasje;
 - Grofvuil -> prijskaartje;
- Maatwerk: Houdt rekening met (on)mogelijkheden voor mensen:
 - Voor mensen die niet goed kunnen;

- Incontinentie;
- Luiers;
- Proces
 - Vergelijk met voorlopers, wat hebben zij gedaan? Welke valkuilen waren er?
 - Eerst overleggen dan besluiten;
 - Overtuigen en dan veranderen;
 - Voorlichting, overtuigen op feiten, dus eerst onderzoek naar situatie in Epe;
 - Zorg dat de feiten en info uit de vorige ronde worden meegenomen;
 - Bewoners advies communiceren op de website;
 - Sluit het advies nog kort met de belangengroepen;
- Informatie, mentaliteitsverandering
 - Voorlichten hoe zelf te composteren in het buitengebied;
 - Basisinformatie om te scheiden;
 - Informeren en herhalen;
 - Blijven benoemen hoe belangrijk het is;
- Afval verminderen, aanpakken bij de bron minder verpakkingsmateriaal, politiek aanzet;
- Vervuiler betaald;
- Frequentie van GFT seizoensgebonden maken;
- Frequentie verlagen van rest: G-P-G-P-grijs (eens in de 5 weken, 1 keer per week een container aan de weg);
- Korven voor tuinafval, niet alleen bladeren;
- Handhaven moet eigenlijk ook. Bijvoorbeeld aanspreken met een sticker;
- Rol voor Accent (groen onderhoud) bij opruimen zwerfafval. Voorbeeld van een biels wordt gegeven, dat maar blijft liggen, aan de kant wordt geschoven en dat weer op het pad beland.

Kernbijeenkomst Emst

Er was een aardige opkomst in Emst, er waren ca. 15 mensen. Bijna allemaal in voor een open discussie. Er waren met name maatwerk opmerkingen en problemen bijvoorbeeld ophalen. Er was wat reuring omdat er ook wel verzet was te bespeuren, een onderstroom van het zal me wat, het haalt toch niets uit.

Er waren ook wat mensen uit Epe bij, zij konden de eerste avond in Epe niet.

Ook hier was behoefte aan informatie, hoe zit het nu, wat is er nodig, hoe moet je scheiden.

Mede omdat het een buitengebied is ging het ook veel over blad, hoe daar nu mee om te gaan. Graag meer faciliteiten. Tegelijkertijd zijn er ook wat seniorenwoningen, daar mag wel wat goede service bij.

Over omgekeerd inzamelen of Diftar waren maar weinig meningen.

Van overtuigen naar dwingen

In Emst ging men verspreid staan. Er was wel behoefte aan overtuigen, sommige waren overtuigd dat dat de enige weg is, en dan nog zal het niet lukken. Dit sentiment had niet overhand.

Er was een zeker pragmatisme, er moet toch wel wat geprikkeld worden om vooruitgang op de doelen te bereiken. Het idee ontstond te beginnen bij de jeugd, die moeten beter gaan scheiden, het beeld is dat dat zij dat nog maar weinig doen.

Moeten we niet meer regionaal afstemmen? Hoe doen omliggende gemeente het en zouden we niet hetzelfde moeten doen? Dat vinden de mensen toch wel een goed idee, voorkomt dat mensen buiten de gemeente restafval hier komen brengen.

Ideeën

- Diftar volumesysteem, een kleinere container loont;
- Verpakkingsvrije winkels regelen, kan de gemeente in gesprek met de winkels?
- Regel iets voor gezinnen met luiers en incontinentiemateriaal;
- Blad in openbare ruimte, hoe daarvan af te komen?
- De knop moet om bij de jeugd, hoe dan?
 - Bewustwording bij jonge gezinnen van het gedrag, bijvoorbeeld katoenen luiers een goed alternatief, zeker de moderne;
- Individuele prikkel geven, de vervuiler betaald;
- Mensen belonen voor goed gedrag;
- Mensen hebben weinig ruimte voor opslag van stromen bij het huis, wat kunnen we daaraan doen?
 - Kleinere containers en aanbieden meerdere maten;
- Zoeken naar regionale oplossingen, ontwijken van DIFTAR bij buurgemeenten;
- Samen compost maken, of beschikbaar stellen;
- Informatie
 - Wat moet nu waar in?
 - PMD?
 - Excursie naar Circulus-Berkel
 - Per post informeren wat waar en hoe;
- Wat te doen met ongedierte als minder wordt afgehaald?
- Flats hebben beperkte middelen om te scheiden, maak het mogelijk!
- Meer bladkorven in de openbare ruimte;
- Bouwafval wegbrengen is duur, daarom bij het restafval;
- Hoe zit het met restafval in de milieustraat?
- Meer overleggen met bewoners over hoe en wat rond afval en grondstoffen!
- Als ik op vakantie ben, wat dan? Vraag het aan de burens.
 - Samendoen met containers met burens;
 - Zorg voor maatwerk;
- Frequentie van GFT seizoensgebonden maken;

- Frequentie verlagen van rest: G-P-G-P-grijs (eens in de 5 weken, 1 keer per week een container aan de weg)
- Korven voor tuinafval, niet alleen bladeren;
- Handhaven moet eigenlijk ook. Bijvoorbeeld aanspreken met een sticker;
- Rol voor Axent (groen onderhoud) bij opruimen zwerfafval. Voorbeeld van een biels wordt gegeven, dat maar blijft liggen, aan de kant wordt geschoven en dat weer op het pad beland.

<https://www.spectrumelan.nl/>

telefoon: (026) 352 34 20
mailadres: info@spectrumelan.nl

<https://www.avalonadvies.nl/>

telefoon: (0481) 75 09 60
mailadres: info@avalonadvies.nl

